

Ενότητα 1:

Ιδιαιτερότητες του διαδικτυακού μαθησιακού περιβάλλοντος σε σύγκριση με το φυσικό περιβάλλον και τη μικτή μάθηση

T4T - Tools4Teaching in Digital Education Settings

Αριθμός έργου Erasmus+: 2021-1-ES01-KA220-ADU-000033654

Πίνακας Περιεχομένων

Σχετικά με το έργο	3
Στόχοι της ενότητας	3
Προαπαιτούμενα	4
Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα (δεξιότητες και ικανότητες)	4
Θέμα 1: Ουσία των μαθησιακών περιβαλλόντων και ισχυρά μαθησιακά περιβάλλοντα	4
Θέμα 2: Τύποι μαθησιακών περιβαλλόντων	7
Θέμα 3: Διαδικτυακά μαθησιακά περιβάλλοντα - μια βαθιά κατάδυση	9
Θέμα 4: Φυσικό μαθησιακό περιβάλλον και μικτή μάθηση	14
Πρακτική άσκηση	19
Γλωσσάριο	19
Συμβουλές για περαιτέρω ανάγνωση	20

Σχετικά με το έργο

Το έργο T4T - Tools4Teaching in Digital Education Settings επικεντρώνεται στην υποστήριξη των εκπαιδευτών ενηλίκων και των παρόχων τυπικής, μη τυπικής και άτυπης κατάρτισης, ώστε να στραφούν αποτελεσματικά προς την ψηφιακή εκπαίδευση και να παρέχουν το ίδιο επίπεδο αλληλεπίδρασης και «ανθρώπινης» εμπειρίας στους εκπαιδευόμενους, όπως στο φυσικό περιβάλλον. Ο γενικός στόχος του έργου είναι η ενίσχυση της ικανότητας των εκπαιδευτών ενηλίκων και των επαγγελματιών κατάρτισης να δημιουργούν και να διατηρούν αποτελεσματικές δυναμικές ομάδες σε ψηφιακά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, ώστε να εμπλέκουν καλύτερα τους διαδικτυακούς εκπαιδευόμενους.

Η ανάπτυξη κατευθυντήριων γραμμών για τον καλύτερο τρόπο δημιουργίας αποτελεσματικών δυναμικών ομάδων σε ένα διαδικτυακό περιβάλλον μάθησης θα βοηθήσει τους εκπαιδευτές ενηλίκων και τους επαγγελματίες κατάρτισης να βελτιώσουν τις ικανότητές τους σχετικά με τις ιδιαιτερότητες της δημιουργίας και της διατήρησης αποτελεσματικών δυναμικών ομάδων στο διαδίκτυο και της διασφάλισης υψηλού επιπέδου εμπειρίας των εκπαιδευομένων στις ψηφιακές αίθουσες διδασκαλίας.

Οι 6 ενότητες παρέχουν γενικές μεθοδολογικές κατευθυντήριες γραμμές στους εκπαιδευτές ενηλίκων για το πώς να είναι πιο αποτελεσματικοί στην οικοδόμηση και τη διατήρηση της δυναμικής της ομάδας ως προς την επιμόρφωση της μαθησιακής διαδικασίας:

- ποια ψηφιακά εργαλεία και ποιο λογισμικό να χρησιμοποιούν
- ποια συμπεριφορά να υιοθετήσουν
- πώς να εμπλέξουν τους εκπαιδευόμενους σε διαδικτυακές δραστηριότητες μικρών ομάδων
- πώς να χρησιμοποιήσουν καλλιτεχνικές ασκήσεις, για να ενισχύσουν τη δημιουργικότητα των εκπαιδευομένων κ.λπ.

Στόχοι της ενότητας

Στην ψηφιακή εποχή που ζούμε, με την πρόοδο της τεχνολογίας, η ηλεκτρονική και η μικτή μάθηση αρχίζουν να αποτελούν μια σημαντική μορφή εκπαίδευσης, ιδίως μετά την εμφάνιση του Covid-19. Η ηλεκτρονική μάθηση είναι οικονομικά προσιτή, ευέλικτη και εύκολη στη χρήση. Η διαδικτυακή μάθηση περιλαμβάνει μια σειρά από τεχνολογίες, όπως τον παγκόσμιο ιστό, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, τη συνομιλία, τις νέες ομάδες και τα κείμενα, τις ηχητικές και με βίντεο τηλεδιασκέψεις που παρέχονται μέσω δικτύων υπολογιστών για τη μετάδοση της εκπαίδευσης. Βοηθά τον εκπαιδευόμενο να μαθαίνει με τον δικό του ρυθμό, σύμφωνα με τη δική του ευκολία.

Οι στόχοι αυτής της ενότητας είναι:

- ❖ να παρέχει στους εκπαιδευτικούς γνώσεις, κατανόηση, έννοιες και μοντέλα του μαθησιακού περιβάλλοντος, την ουσία, τις τυπολογίες και την εφαρμογή τους,
- ❖ να εξοπλίσει τους εκπαιδευτικούς με στρατηγικές διδασκαλίας προς ποικίλα εκπαιδευτικά πλαίσια, λαμβάνοντας υπόψη τεκμηριωμένες πληροφορίες σχετικά με τα μαθησιακά περιβάλλοντα και τις ιδιαιτερότητές τους,
- ❖ να επιτρέψει στους εκπαιδευτικούς να διακρίνουν και να αναλύουν με σαφήνεια τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της μικτής μάθησης, των υβριδικών και των δια ζώσης μαθησιακών μοντέλων,

❖ να υποστηρίξει τους εκπαιδευτικούς στη δημιουργία ενός μαθησιακού περιβάλλοντος που είναι προσαρμοσμένο, ασφαλές και πιο αποτελεσματικό στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό/διδακτικό πλαίσιο.

Προαπαιτούμενα

- ❖ γενική κατανόηση των θεωριών μάθησης
- ❖ καλές διδακτικές δεξιότητες
- ❖ τουλάχιστον 2 έτη εμπειρίας στη διδασκαλία/ εκπαίδευση/ κατάρτιση
- ❖ καλή κατανόηση των ιδιαιτεροτήτων των ποικίλων ρόλων του εκπαιδευτικού ανάλογα με το μαθησιακό πλαίσιο
- ❖ κίνητρα και πάθος για συνεχή μάθηση και ανάπτυξη στο επάγγελμα του εκπαιδευτικού

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα (δεξιότητες και ικανότητες)

Στο τέλος της ενότητας οι εκπαιδευτές θα:

- έχουν γνώση, κατανόηση, έννοιες και μοντέλα μαθησιακού περιβάλλοντος, την ουσία, τις τυπολογίες και την εφαρμογή τους,
- είναι εφοδιασμένοι με στρατηγικές διδασκαλίας προς ποικίλα εκπαιδευτικά πλαίσια, λαμβάνοντας υπόψη τεκμηριωμένες πληροφορίες σχετικά με τα μαθησιακά περιβάλλοντα και τις ιδιαιτερότητές τους,
- είναι σε θέση να διακρίνουν και να αναλύουν με σαφήνεια τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της μικτής μάθησης, των υβριδικών και των δια ζώσης μαθησιακών μοντέλων,
- είναι σε θέση να δημιουργούν ένα μαθησιακό περιβάλλον που είναι προσαρμοσμένο, ασφαλές και πιο αποτελεσματικό στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό/διδακτικό πλαίσιο,
- γίνουν ικανοί στις ιδιαιτερότητες της δημιουργίας και διατήρησης αποτελεσματικών δυναμικών ομάδων στο διαδίκτυο και της διασφάλισης υψηλού επιπέδου εμπειρίας των μαθητών σε ψηφιακές τάξεις μέσω της ανάπτυξης κατευθυντήριων γραμμών και μιας βιβλιοθήκης πόρων για το θέμα,
- είναι σε θέση να δημιουργήσουν ένα δίκτυο εκπαιδευτικών επαγγελματιών και παρόχων κατάρτισης στον τομέα της τυπικής, μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης, οι οποίοι γνωρίζουν πώς να εξασφαλίζουν το ίδιο επίπεδο αλληλεπίδρασης και συμμετοχής των μαθητών στο διαδικτυακό περιβάλλον διδασκαλίας, όπως και στο φυσικό.

Η ενότητα θα επιτρέψει την προώθηση της διατομεακής και διακρατικής συνεργασίας μεταξύ των χωρών-εταίρων και την ενεργό ανταλλαγή εμπειριών και διδαγμάτων μεταξύ των παρόχων εκπαίδευσης από επίσημους, μη τυπικούς και άτυπους τομείς.

Θέμα 1: Ουσία των μαθησιακών περιβαλλόντων και ισχυρά μαθησιακά περιβάλλοντα

Ο Goodyear (2001) παρουσιάζει έναν εκτενή ορισμό και αναφέρει ότι "ένα μαθησιακό περιβάλλον αποτελείται από το φυσικό και ψηφιακό περιβάλλον στο οποίο οι εκπαιδευόμενοι διεξάγουν τις δραστηριότητές τους, συμπεριλαμβανομένων όλων των εργαλείων, των εγγράφων και άλλων

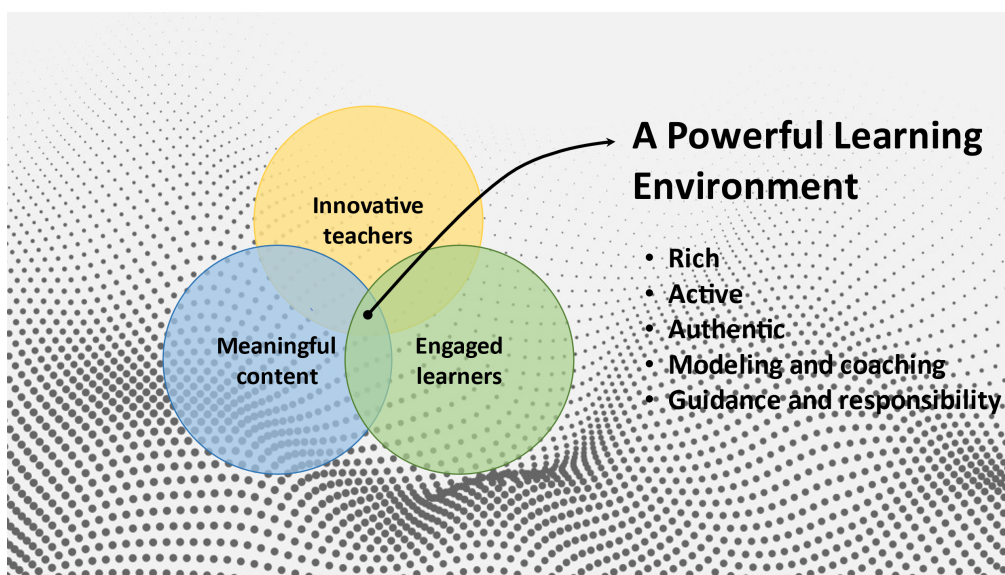
αντικειμένων που βρίσκονται σε αυτό το περιβάλλον. Εκτός από το φυσικό και ψηφιακό περιβάλλον, περιλαμβάνει και το κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον για τις δραστηριότητες αυτές".

Τα μαθησιακά περιβάλλοντα μας επιτρέπουν να κατανοήσουμε την αλληλεπίδραση όλων των μέτρων, των υλικών και των μορφών καθοδήγησης που αποσκοπούν στη διευκόλυνση της μάθησης των ανθρώπων. Τα μαθησιακά περιβάλλοντα μπορούν να αφορούν στο μικροεπίπεδο: μια συγκεκριμένη κατάσταση εδώ και τώρα. Μπορούν όμως να αφορούν και στο μεσοεπίπεδο: τα μεγαλύτερα μέρη και το συνδυασμό συγκεκριμένων καταστάσεων.

Υπάρχουν ποικίλες προσπάθειες και ερμηνείες για τον ορισμό και την απεικόνιση της ουσίας και της έννοιας των μαθησιακών περιβαλλόντων. Όπως, για παράδειγμα, σε ορισμένες, η έμφαση δίνεται στο ρόλο της τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ), ως ένα "καινοτόμο μαθησιακό περιβάλλον" (Kirschner, 2005), το οποίο θα πρέπει να διαθέτει τις απαραίτητες τεχνολογικές, κοινωνικές και εκπαιδευτικές δυνατότητες για να παρέχει ευκαιρίες μάθησης. Παρόμοιο είναι και το "συνεργατικό μαθησιακό περιβάλλον", το οποίο ανταποκρίνεται στις κοινωνικές τάσεις με την αυξανόμενη έμφαση σε ανοικτού τύπου εργασίες επίλυσης προβλημάτων μέσω ετερογενών, καταναμημένων ομάδων που χρησιμοποιούν την τεχνολογία Υποστηριζόμενης από Υπολογιστή Συνεργατικής Μάθησης CSCL) (Beers, Boshuizen, Kirschner και Gijsselaers, 2005). Ορισμένες έννοιες είναι πιο περιεκτικές, όπως το "ισχυρό μαθησιακό περιβάλλον" (Könings, Brand-Gruwel και Van Merriënboer, 2005) που λαμβάνουν υπόψη τις προβλεπόμενες μαθησιακές διαδικασίες και τους μαθησιακούς στόχους.

Τι κάνει όμως ένα μαθησιακό περιβάλλον ισχυρό;

Ο De Corte έγραψε το 1990 για τα ισχυρά μαθησιακά περιβάλλοντα ότι είναι ισχυρά όταν αφήνουν αρκετό χώρο για ανεξάρτητη μάθηση και δομική καθοδήγηση. Ο Lodewijks μερικά χρόνια μετά έδωσε μεγαλύτερη έμφαση στη συμβολή του ίδιου του μαθητή και περιέγραψε 6 πτυχές ενός ισχυρού μαθησιακού περιβάλλοντος: το περιβάλλον πρέπει να είναι πλούσιο και πλήρες, να καλεί τους μαθητές να είναι ενεργοί, να δείχνει τη σημασία όλων των ενεργειών τους, της μάθησής τους, της σκέψης τους και της προσπάθειάς τους και οι μαθητές πρέπει να βιώσουν ότι η μάθηση συνδέεται με μια συγκεκριμένη κατάσταση και ένα συγκεκριμένο περιεχόμενο. Η μοντελοποίηση και η καθοδήγηση από τον εκπαιδευτικό αποτελεί σημαντικό μέρος ενός ισχυρού μαθησιακού περιβάλλοντος. η τελευταία πτυχή είναι η μετάβαση από την πολλή καθοδήγηση και μοντελοποίηση στην ελάχιστη καθοδήγηση και από την πολύ μικρή ευθύνη του μαθητή στην πολλή ευθύνη.

Έτσι, ήδη από τη δεκαετία του '90 αρχίσαμε να σκεφτόμαστε και να αναπτύσσουμε ισχυρά μαθησιακά περιβάλλοντα. Ο ΟΟΣΑ έκανε έρευνα για το ισχυρό μαθησιακό περιβάλλον στις μέρες μας και διέκρινε τις αρχές της μάθησης για το σχεδιασμό ισχυρών μαθησιακών περιβαλλόντων. Υπάρχουν 6 αρχές μάθησης και η ισχύς και η σημασία αυτών των αρχών μάθησης δεν έγκειται σε κάθε μία από αυτές μεμονωμένα. Συνθέτουν ένα πλαίσιο.

Τι αφορούν λοιπόν αυτές οι αρχές μάθησης;

Η πρώτη είναι η εξής: το μαθησιακό περιβάλλον αναγνωρίζει τους εκπαιδευόμενους ως τους βασικούς συμμετέχοντες, ενθαρρύνει την ενεργό συμμετοχή τους και αναπτύσσει σε αυτούς την κατανόηση της δικής τους δραστηριότητας ως εκπαιδευόμενων. Αυτή η αρχή αφορά στην εμπλοκή των μαθητών, ώστε η μάθησή τους να αποκτά νόημα. Οι μαθητές θα κατανοήσουν τον εαυτό τους ως διδασκόμενους, θα μπορούν να οργανώσουν και να παρακολουθήσουν τη δική τους μάθηση, αλλά και να κατανοήσουν τη μάθηση των συμμαθητών τους.

Στη συνέχεια, υπάρχει η δεύτερη αρχή που είναι: Το μαθησιακό περιβάλλον βασίζεται στην κοινωνική φύση της μάθησης και ενθαρρύνει ενεργά την καλά οργανωμένη συνεργατική μάθηση. Μάθηση μέσω της αλληλεπίδρασης με τους εκπαιδευτικούς, τους συμμαθητές, τους άλλους εκπαιδευτικούς αλλά και με τον κλάδο. Πρόσωπο με πρόσωπο ή εξ αποστάσεως, με τη χρήση όλων των ειδών των μέσων, όπως πίνακες συζητήσεων, ιστολόγια, φόρουμ κ.λπ. για όλους τους μαθητές πρέπει να ενεργοποιηθεί. Η τρίτη αρχή αφορά στους επαγγελματίες της μάθησης μέσα στο μαθησιακό περιβάλλον. Είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοποιημένοι στα κίνητρα των μαθητών και στον καθοριστικό ρόλο των συναισθημάτων στην επίτευξη των στόχων. Δεν πρόκειται για το να είμαστε ευγενικοί, αλλά πρωτίστως για το να κάνουμε τη μάθηση πιο αποτελεσματική. Αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ανάπτυξης προσωπικών στρατηγικών για επιτυχημένη μάθηση.

Στη συνέχεια ερχόμαστε στην τέταρτη αρχή μάθησης: το μαθησιακό περιβάλλον είναι έντονα ευαίσθητο στις ατομικές διαφορές μεταξύ των μαθητών που βρίσκονται σε αυτό, συμπεριλαμβανομένων των προηγούμενων γνώσεών τους. Οι μαθητές διαφέρουν, ως προς τις ικανότητες, τις δεξιότητες, τα κίνητρα, τα συναισθήματά τους και ως προς το γλωσσικό, πολιτισμικό και κοινωνικό τους υπόβαθρο. Η πρόκληση είναι να είμαστε ευαίσθητοι σε αυτές τις διαφορές, διότι επηρεάζουν σημαντικά τη μάθηση. Η τεχνολογία μπορεί να βοηθήσει στην εξατομίκευση των πληροφοριών, της επικοινωνίας και του υλικού. Αλλά και εφαρμόζοντας την εικονική και μικτή μάθηση, τη χρήση της διαμορφωτικής αξιολόγησης σε όλα τα μαθησιακά περιβάλλοντα, η μάθηση γίνεται πιο εξατομικευμένη και ο ενεργός ρόλος των ίδιων των μαθητών γίνεται πιο ισχυρός.

Η πέμπτη αρχή είναι ότι το μαθησιακό περιβάλλον σχεδιάζει προγράμματα που απαιτούν σκληρή δουλειά και πρόκληση από όλους χωρίς υπερβολική υπερφόρτωση. Οι ικανότητες των μαθητών δεν είναι προκαθορισμένες. Πιέζοντας κάθε μαθητή μέχρι και λίγο πάνω από τα δικά του αντιληπτά όρια του τι είναι ικανός να κάνει, το μαθησιακό περιβάλλον γίνεται πιο αποτελεσματικό. Πρόκειται για τη βελτιστοποίηση της μάθησης σε όλο το φάσμα των επιδόσεων και των ενδιαφερόντων αλλά και για αναζήτηση καινοτόμων τρόπων για να “τεντώσουμε όλους” τους μαθητές.

Και έπειτα υπάρχει η έκτη αρχή: Το μαθησιακό περιβάλλον λειτουργεί με σαφήνεια των προσδοκιών και αναπτύσσει στρατηγικές αξιολόγησης που συνάδουν με αυτές τις προσδοκίες- δίνεται μεγάλη έμφαση στη διαμορφωτική ανατροφοδότηση για την υποστήριξη της μάθησης. Πρέπει να είναι πολύ ξεκάθαρο για τους μαθητές για ποιο σκοπό γίνεται η μάθηση και να γνωρίζουν πότε τον έχουν επιτύχει με επιτυχία. Αλλά πρόκειται επίσης για την αξιολόγηση που είναι ευαίσθητη στις ατομικές δυνάμεις και

αδυναμίες, κάνοντάς τους να μαθαίνουν από την αξιολόγηση με την παροχή ανατροφοδότησης. Η αυτοαξιολόγηση και η τεκμηριωμένη μάθηση αποτελούν εξέχουσες πτυχές των συστημάτων μάθησης.

Η τελευταία αρχή αφορά στο μαθησιακό περιβάλλον που προωθεί έντονα την "οριζόντια διασύνδεση" μεταξύ τομέων γνώσης και θεμάτων, καθώς και με την κοινότητα και τον ευρύτερο κόσμο. Αυτό σημαίνει ενσωμάτωση της γνώσης γύρω από βασικές έννοιες, διεπιστημονικότητα, αλλά και τη δημιουργία συνδέσεων εκτός του σχολείου και εκτός της μαθησιακής κοινότητας. Ο εξωτερικός κόσμος προσφέρει τεράστιες δυνατότητες και πηγές για μάθηση.

Αυτές είναι λοιπόν οι επτά αρχές μάθησης που καθιστούν τα σχολεία και τις κοινότητες μάθησης ισχυρά περιβάλλοντα μάθησης και εργασίας για τους εκπαιδευτικούς αλλά και για τους μαθητές. Τι σημαίνει όμως αυτό για τον εκπαιδευτικό; Αυτό σημαίνει για παράδειγμα ότι ένα μαθησιακό περιβάλλον θα πρέπει να είναι ένα μέρος όπου η κεντρικότητα της μάθησης αποτελεί προτεραιότητα για τους μαθητές αλλά και για τους εκπαιδευτικούς, ώστε να είναι πλήρως αφοσιωμένοι, να έχουν κίνητρα, να εμπλέκονται συναισθηματικά. Το ισχυρό μαθησιακό περιβάλλον είναι ευαίσθητο στις ατομικές διαφορές στις ικανότητες και τις εμπειρίες των εκπαιδευτικών. Είναι ιδιαίτερα απαιτητικό για κάθε εκπαιδευτικό, αλλά αποφεύγει την υπερβολική υπερφόρτωση και το άγχος, διότι αυτό μειώνει και δεν ενισχύει την απόδοση. Και τέλος, οι προσδοκίες για τους εκπαιδευτικούς είναι σαφείς και λειτουργούν διαμορφωτικά. Όχι μόνο στις αξιολογήσεις τους για τους μαθητές, αλλά και για τη δική τους εργασία, τη μάθηση και τη διδασκαλία.

Ένα ισχυρό μαθησιακό περιβάλλον, μια πρόκληση, αλλά ένα πολύ ωραίο μέρος για να εργάζονται και να μαθαίνουν τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι μαθητές.

Θέμα 2: Τύποι μαθησιακών περιβαλλόντων

Τα μαθησιακά περιβάλλοντα αναφέρονται στον τρόπο με τον οποίο είναι διαμορφωμένη μια αίθουσα διδασκαλίας και με ποια μέθοδο γίνεται η μάθηση. Εξερευνήστε τους τύπους και τα χαρακτηριστικά των τριών μαθησιακών περιβαλλόντων: πρόσωπο με πρόσωπο, διαδικτυακό και υβριδικό.

Πιθανότατα, όταν κάποιος θα σκεφτόταν τις προηγούμενες εκπαιδευτικές του εμπειρίες, η πλειοψηφία της σχολικής εκπαίδευσης λάμβανε χώρα σε μια παραδοσιακή τάξη, ωστόσο, καθώς η τεχνολογία συνεχίζει να διαδραματίζει μεγαλύτερο ρόλο στην εκπαίδευση, περισσότεροι τύποι μαθησιακών περιβαλλόντων έχουν εμφανιστεί κατά τη διάρκεια του 21ου αιώνα.

Η φράση μαθησιακό περιβάλλον αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο είναι διαμορφωμένο το περιβάλλον μιας τάξης. Τα μαθησιακά περιβάλλοντα μπορεί να είναι παραδοσιακά ή εικονικά (ή συνδυασμός και των δύο). Υπάρχουν τρεις κατηγορίες μαθησιακών περιβαλλόντων: πρόσωπο με πρόσωπο, διαδικτυακό και υβριδικό.

Περιβάλλον πρόσωπο με πρόσωπο

Η μάθηση πρόσωπο με πρόσωπο είναι η παραδοσιακή μάθηση που λαμβάνει χώρα αυτοπροσώπως. Αυτό σημαίνει ότι οι εργασίες, οι συζητήσεις και οι δραστηριότητες πραγματοποιούνται στην τάξη υπό την καθοδήγηση ενός εκπαιδευτή.

Μερικά από τα χαρακτηριστικά ενός περιβαλλόντος μάθησης πρόσωπο με πρόσωπο είναι τα εξής:

- ❖ Η μάθηση λαμβάνει χώρα συγχρονισμένα σε πραγματικό χρόνο. Αυτό επιτρέπει στους μαθητές να κάνουν ερωτήσεις και να λαμβάνουν άμεση ανατροφοδότηση.

- ❖ Ο καθηγητής είναι ο ηγέτης της τάξης, καθοδηγώντας τους μαθητές στα μαθήματα. Αυτό είναι επωφελές επειδή οι μαθητές λαμβάνουν καθοδήγηση ένας προς έναν και επιτρέπει διαφοροποιημένη διδασκαλία με βάση τις ανάγκες των μαθητών.
- ❖ Ο δάσκαλος και οι μαθητές εμπλέκονται καθημερινά σε προσωπική επικοινωνία. Αυτό επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές να δημιουργήσουν σχέσεις και να χτίσουν εμπιστοσύνη.

Διαδικτυακό περιβάλλον

Η ηλεκτρονική μάθηση είναι η μάθηση που πραγματοποιείται μέσω μιας διαδικτυακής πλατφόρμας. Ο καθηγητής ορίζει τα μαθήματα και τις εργασίες εκ των προτέρων και οι μαθητές τις ολοκληρώνουν ανεξάρτητα.

Μερικά από τα χαρακτηριστικά ενός διαδικτυακού περιβάλλοντος μάθησης είναι τα εξής:

- ❖ Η μάθηση μπορεί να γίνει ασύγχρονα. Ασύγχρονη σημαίνει ότι οι μαθητές μπορούν να συνδεθούν στη διαδικτυακή τάξη ανά πάσα στιγμή, ανεξάρτητα από το αν έχουν συνδεθεί ή όχι άλλοι μαθητές ή ο καθηγητής.
- ❖ Οι μαθητές εργάζονται με το δικό τους ρυθμό με βάση τις καθορισμένες από τον καθηγητή ημερομηνίες λήξης. Αυτό επιτρέπει την ανεξαρτησία των μαθητών και ενισχύει την υπευθυνότητα των μαθητών θέτοντας το βάρος της ολοκλήρωσης της εργασίας στους μαθητές.
- ❖ Οι μαθητές μπορούν να απευθύνονται στον καθηγητή (συνήθως μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή τηλεφώνου) εάν χρειάζονται βοήθεια. Οι καθηγητές είναι προσβάσιμοι για να απαντήσουν σε ερωτήσεις και να απαντήσουν στους προβληματισμούς των μαθητών. Ωστόσο, ενδέχεται να υπάρχει καθυστέρηση στο χρόνο ανταπόκρισης, ανάλογα με το πότε ο καθηγητής είναι συνδεδεμένος στην πλατφόρμα.

Υβριδικό περιβάλλον

Η νέα φράση που αναφέρεται συνήθως όταν συζητάμε για τη διαδικτυακή μάθηση ότι είναι το υβριδικό μαθησιακό περιβάλλον. Τι ακριβώς είναι αυτό το είδος μαθησιακού περιβάλλοντος; Συνήθως, όταν ακούτε τη φράση υβριδική μάθηση, αυτό που αναφέρεται είναι ένας συνδυασμός κάποιων διαδικτυακών μαθημάτων και κάποιων παραδοσιακών μαθημάτων (στο χώρο εκπαίδευσης).

Σε ένα περιβάλλον υβριδικής μάθησης μεγάλο μέρος της επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτών και φοιτητών, καθώς και των πληροφοριών από το εκπαιδευτικό ίδρυμα γενικότερα, γίνεται διαδικτυακά.

Ένα καλά σχεδιασμένο περιβάλλον υβριδικής μάθησης είναι προσαρμοστικό και προσφέρει στους φοιτητές εξατομικευμένα προγράμματα μάθησης. Για να τους επιτρέψει να προετοιμαστούν για το μέλλον τους στη βιομηχανία και στην αγορά εργασίας. Τα σχολεία μπορούν να επιδιώξουν συνεργασία με τις επιχειρήσεις ή το αντίστροφο. Σκεφτείτε μια θέση διδασκαλίας σε ένα νοσοκομείο ή έναν επιχειρηματικό τομέα σε ένα σχολείο. Και τα δύο αποτελούν καλά παραδείγματα ενός περιβάλλοντος υβριδικής μάθησης.

Μερικά από τα χαρακτηριστικά ενός υβριδικού μαθησιακού περιβάλλοντος είναι:

- ❖ Δομή - Υπάρχουν πάντα ορισμένα στοιχεία στο μάθημα τα οποία είναι πιο σύνθετα και μπορούν να διδαχθούν καλύτερα σε μια δια ζώσης ρύθμιση, ενώ άλλα απορροφώνται καλύτερα με infographics και online βίντεο. Σχεδιάζετε πάντα μια δομή προσανατολισμένη στις επιδόσεις σε ένα περιβάλλον που βασίζεται στη διασκέδαση.
- ❖ Ευέλικτη διδακτική συνεργασία - Όλοι οι μαθητές δεν είναι ίδιοι, ορισμένοι χρειάζονται τακτικές συνεδρίες για την εκκαθάριση των αμφιβολιών και πιο παρακινητική καθοδήγηση, ενώ άλλοι είναι αυτόνομοι. Αξιοποιήστε πρακτικές υβριδικής μάθησης για να προωθήσετε τη διαπροσωπική ανάπτυξη των μαθητών σας.
- ❖ Αυτοεκπαίδευση - Σε μια υβριδική μορφή, οι καθηγητές μπορούν να διδάξουν διαδικτυακά, τους βασικούς τύπους της, και στη συνέχεια οι μαθητές μπορούν να λύσουν βασικά προβλήματα στο σπίτι, και τελικά, στις δια ζώσης συνεδρίες, μπορούν να ξεκαθαρίσουν τις αμφιβολίες τους και να εξασκηθούν στα προχωρημένα προβλήματα.
- ❖ Αμφίδρομη ανατροφοδότηση - σε μια υβριδική ρύθμιση μάθησης, με μειωμένο μέγεθος παρτίδας έως και 30 τοις εκατό, οι καθηγητές θα έχουν μεγαλύτερη σαφήνεια σχετικά με τα ενδιαφέροντα του κάθε μαθητή, οπότε η γνώμη τους θα είναι κρίσιμη κατά τη λήψη απόφασης σχετικά με το ποιον μαθητή θα βάλουν σε ποια συνεδρία. Με αυτόν τον τρόπο τα σχολεία μπορούν να σχεδιάσουν καλύτερα το πρόγραμμα σπουδών και οι μαθητές θα έχουν περισσότερες ευκαιρίες να διαπρέψουν στους τομείς των ενδιαφερόντων τους.
- ❖ Αυτοκαθοδήγηση - Όταν η υπευθυνότητα μετατοπιστεί από τους εκπαιδευτικούς στους μαθητές, οι μαθητές μπορούν να αποδώσουν πολύ καλύτερα και να αναδειχθούν σε ηγέτες.

Τα μαθησιακά περιβάλλοντα διαφέρουν από τάξη σε τάξη και από πλαίσιο σε πλαίσιο. Υπάρχουν τέσσερις τύποι μαθησιακών περιβαλλόντων, ο καθένας με μοναδικά στοιχεία. Τα μαθησιακά περιβάλλοντα μπορεί να είναι μαθητοκεντρικά, γνωσιοκεντρικά, αξιολογοκεντρικά και κοινοτικοκεντρικά.

Τα μαθητοκεντρικά περιβάλλοντα δίνουν μεγάλη προσοχή στις ανάγκες του μαθητή. Οι μαθητές φέρνουν τον πολιτισμό, τις πεποιθήσεις, τις στάσεις, τις δεξιότητες και τις γνώσεις τους στο μαθησιακό περιβάλλον. Ένας εκπαιδευτικός με επίκεντρο τον μαθητή βασίζεται στις εννοιολογικές και πολιτισμικές γνώσεις κάθε μαθητή. Η τάξη συχνά εμπλέκεται σε συζήτηση, όπου οι μαθητές κάνουν μεγάλο μέρος της ομιλίας και κατασκευάζουν το δικό τους νόημα με βάση τις προηγούμενες γνώσεις και εμπειρίες τους. Ο δάσκαλος λειτουργεί ως γέφυρα μεταξύ της νέας μάθησης και όσων οι μαθητές ήδη γνωρίζουν.

Τα γνωσιοκεντρικά περιβάλλοντα επικεντρώνονται στο να βοηθήσουν τους μαθητές να μάθουν πληροφορίες με βαθιά κατανόηση, ώστε να μπορούν να τις χρησιμοποιήσουν σε νέες καταστάσεις και πλαίσια. Οι δάσκαλοι που πιστεύουν στις γνωσιοκεντρικές τάξεις πιστεύουν ότι η απομνημόνευση κατά γράμμα δεν οδηγεί σε πραγματική κατανόηση και βοηθάει τους μαθητές να μάθουν μόνο επιφανειακά. Η βαθιά μάθηση περιλαμβάνει τη μάθηση μέσω της επίλυσης προβλημάτων.

Αξιολογοκεντρικά περιβάλλοντα

Για να είναι αποτελεσματικά, τα μαθησιακά περιβάλλοντα πρέπει επίσης να είναι αξιολογοκεντρικά, τα οποία τονίζουν τη σημασία της ανατροφοδότησης για τη μάθηση. Οι μαθητές χρειάζονται ευκαιρίες να λαμβάνουν ανατροφοδότηση για να αναθεωρήσουν την εργασία τους. Οι αξιολογήσεις πρέπει να ταιριάζουν με τους μαθησιακούς στόχους. Η διαμορφωτική αξιολόγηση ή αξιολόγηση στην τάξη, που

χρησιμοποιείται για τη βελτίωση της διδασκαλίας και της μάθησης, είναι μια συνεχής πηγή ανατροφοδότησης σε όλο το πλαίσιο ενός μαθήματος.

Κοινοτικοκεντρικά περιβάλλοντα

Το θεμέλιο ενός κοινοτικοκεντρικού μαθησιακού περιβάλλοντος είναι η καλλιέργεια ρητών αξιών ή κανόνων που προωθούν τη δια βίου μάθηση. Ένα παράδειγμα θα ήταν οι μαθητές να αισθάνονται αυτοπεποίθηση να κάνουν ερωτήσεις και να μη φοβούνται να πουν "δεν ξέρω". Αυτό έρχεται σε αντίθεση με ένα μάθημα στο οποίο ο κανόνας είναι "Μην πιαστείτε να μην ξέρετε κάτι" (National Research Council, 2000, σ. 25). Τα περιβάλλοντα μάθησης με επίκεντρο την κοινότητα συμβάλλουν επίσης στην ευθυγράμμιση των προσδοκιών των μαθητών και των διδασκόντων στο μάθημα.

Θέμα 3: Διαδικτυακά μαθησιακά περιβάλλοντα - μια βαθιά κατάδυση

Το διαδικτυακό περιβάλλον μάθησης παρέχει χρήσιμες πηγές, όπως φόρουμ συζητήσεων, κουίζ, ηλεκτρονικά αναγνώσματα και σημειώσεις μελέτης. Το διαδικτυακό περιβάλλον μάθησης είναι κατά κύριο λόγο ένα ασύγχρονο περιβάλλον, δηλαδή δεν χρειάζεται να συνδεθεί κανείς στον υπολογιστή ακριβώς την ίδια ώρα με τον εκπαιδευτή ή τους συμμαθητές του για να παρακολουθήσει το μάθημα. Ωστόσο, ο σπουδαστής θα πρέπει να τηρήσει συγκεκριμένες προθεσμίες για τις εργασίες ανάγνωσης και τις μαθησιακές δραστηριότητες. Οι τύποι διαδικτυακών περιβαλλόντων μάθησης είναι οι εξής:

- ❖ Ηλεκτρονική μάθηση, διαδικτυακή μάθηση & εικονικό περιβάλλον μάθησης
- ❖ Τυπικό & άτυπο περιβάλλον μάθησης
- ❖ Προσωπικό & κοινωνικό περιβάλλον μάθησης

Περιβάλλον ηλεκτρονικής μάθησης

Ένα μαθησιακό περιβάλλον που υποστηρίζεται από τη χρήση εκπαιδευτικής τεχνολογίας ή ηλεκτρονικού υλικού και λειτουργικών συστημάτων.

Εικονικό μαθησιακό περιβάλλον

Ένα σύστημα ή μια μαθησιακή πλατφόρμα για την παροχή μαθησιακού υλικού στους μαθητές μέσω του διαδικτύου. Ένα εικονικό μαθησιακό περιβάλλον είναι ένα σύνολο εργαλείων διδασκαλίας και μάθησης που έχουν σχεδιαστεί για να βελτιώσουν τη μαθησιακή εμπειρία ενός μαθητή, συμπεριλαμβάνοντας τους υπολογιστές και το Διαδίκτυο στη μαθησιακή διαδικασία. Τα κύρια στοιχεία ενός πακέτου εικονικού μαθησιακού περιβάλλοντος περιλαμβάνουν χαρτογράφηση της διδακτέας ύλης (διάσπαση της διδακτέας ύλης σε τμήματα που μπορούν να ανατεθούν και να αξιολογηθούν), παρακολούθηση των μαθητών, ηλεκτρονική υποστήριξη τόσο για τον εκπαιδευτικό όσο και για τον μαθητή, ηλεκτρονική επικοινωνία (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, συζητήσεις με νήματα, συνομιλία, δημοσίευση στο διαδίκτυο) και συνδέσεις στο Διαδίκτυο με εξωτερικές πηγές της διδακτέας ύλης.

Τυπικό και άτυπο μαθησιακό περιβάλλον

Το επίσημο μαθησιακό περιβάλλον είναι ένα μαθησιακό περιβάλλον όπου η μάθηση λαμβάνει χώρα σκόπιμα σε ένα οργανωμένο και δομημένο περιβάλλον. Σε ένα επίσημο μαθησιακό περιβάλλον, το τμήμα εκπαίδευσης ή μάθησης θέτει το στόχο και τους στόχους.

Το άτυπο μαθησιακό περιβάλλον είναι ένα μαθησιακό περιβάλλον όπου η μάθηση λαμβάνει χώρα ακούσια μέσω επίμονων και διάχυτων συνεχιζόμενων φαινομένων μάθησης μέσω της συμμετοχής ή μάθησης μέσω της δημιουργίας γνώσεων. Άτυπη μάθηση σημαίνει ότι ο μαθητής θέτει το σκοπό και τους στόχους (Cofer, 2000)

Προσωπικό μαθησιακό περιβάλλον

Τα Προσωπικά Μαθησιακά Περιβάλλοντα (ΠΜΠ) είναι συστήματα που βοηθούν τους εκπαιδευόμενους να αναλάβουν τον έλεγχο και τη διαχείριση της μάθησής τους. Αυτό περιλαμβάνει την παροχή υποστήριξης για τους εκπαιδευόμενους να:

- ❖ να θέτουν τους δικούς τους μαθησιακούς στόχους (με την υποστήριξη των καθηγητών τους)

Το έργο αυτό συγχρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα δημοσίευση αντανάκλα μόνο τις απόψεις του συγγραφέα και η Επιτροπή δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

- ❖ να διαχειρίζονται τη μάθησή τους, τόσο το περιεχόμενο όσο και τη διαδικασία
- ❖ να επικοινωνούν με άλλους στη διαδικασία της μάθησης

Κοινωνικό περιβάλλον μάθησης

Ένα κοινωνικό περιβάλλον μάθησης είναι ένας διαδικτυακός προορισμός όπου οι άνθρωποι μπορούν να συναντηθούν για να συνδημιουργήσουν περιεχόμενο, να μοιραστούν τη γνώση και να μάθουν ο ένας από τον άλλο. Συνδυάζει κοινωνικά στοιχεία, όπως δικτύωση, ετικέτες, κοινή χρήση αρχείων και microblogging, για να δημιουργήσει έναν ασφαλή χώρο στον οποίο μπορούν να εργαστούν και να μάθουν συνεργατικά. Συνεπώς, ένα Κοινωνικό Περιβάλλον Μάθησης πρέπει να παρέχει μια υποδομή που να υποστηρίζει όλα αυτά τα διαφορετικά είδη κοινωνικής και συνεργατικής μάθησης, δηλαδή πρέπει να προσφέρει έναν ασφαλή προσωπικό χώρο εργασίας/μάθησης για τα άτομα, καθώς και ομαδικούς χώρους για έργα και επίσημες ομάδες μάθησης και έναν κοινοτικό χώρο για ολόκληρο τον οργανισμό.

Ένα κοινωνικό περιβάλλον μάθησης θα ενσωματώνει επίσης βασικές τεχνολογίες κοινωνικών μέσων για να παρέχει τα απαραίτητα κοινωνικά εργαλεία για τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών σε ολόκληρη την επιχείρηση. Όμως, το πιο σημαντικό είναι ότι θα πρέπει να παρέχει ένα ανοικτό, συνεργατικό περιβάλλον όπου τα άτομα δεν "διαχειρίζονται" ή "ελέγχονται" αλλά μάλλον "υποστηρίζονται" στην εργασία και τη μάθησή τους.

Έχει αξία να διερευνήσουμε με περισσότερες λεπτομέρειες **πώς μπορεί κανείς να ολοκληρώσει τις μαθησιακές δραστηριότητες στο διαδίκτυο:**

α) Παρακολούθηση της τάξης

Το διαδικτυακό περιβάλλον μάθησης είναι πρωτίστως ένα ασύγχρονο περιβάλλον - δηλαδή, δεν χρειάζεται να συνδεθεί κανείς στον υπολογιστή ακριβώς την ίδια στιγμή με τον εκπαιδευτή ή τους άλλους συμμαθητές του για να παρακολουθήσει το μάθημα. Ωστόσο, θα πρέπει να τηρηθούν συγκεκριμένες προθεσμίες για τις εργασίες ανάγνωσης και τις μαθησιακές δραστηριότητες. Πώς μπορείτε να παρακολουθήσετε ένα μάθημα on line; Προτείνεται ο μαθητής να έχει πρόσβαση στο μάθημα σε καθημερινή βάση, προκειμένου να διαβάζει τα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, να διαβάζει και να απαντά σε αναρτήσεις και να ενημερώνεται για τις πληροφορίες του μαθήματος. Υπάρχει ένα διαδικτυακό εργαλείο μάθησης σε αυτό το μάθημα που παρακολουθεί τον αριθμό των αναρτήσεων που έχει διαβάσει και αναρτήσει ο φοιτητής. Επίσης, διατηρεί αρχείο των σελίδων που επισκέφθηκε κατά την πρόσβαση στο μάθημα. Αυτές οι πληροφορίες είναι πολύτιμες για τον διδάσκοντα, ώστε να υποστηρίξει τον σπουδαστή σε περίπτωση που ο σπουδαστής αντιμετωπίσει δυσκολίες κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

β) Διαβάζετε και ερευνάτε συγκεκριμένες πληροφορίες

Σε ένα διαδικτυακό μάθημα, ένα μέρος του περιεχομένου του μαθήματος παρέχεται εντός του μαθήματος. Ο σπουδαστής έχει τη δυνατότητα να διαβάσει αυτές τις πληροφορίες ενώ είναι online ή να εκτυπώσει τις πληροφορίες και να τις διαβάσει αργότερα. Πρόσθετες πληροφορίες μπορεί επίσης να παρέχονται στον σπουδαστή με τη μορφή συνδέσμων προς άλλους πολύτιμους δικτυακούς τόπους, άρθρα ή ένα εγχειρίδιο. Μπορεί επίσης να του ζητηθεί να ερευνήσει μόνος του/της πρόσθετους δικτυακούς τόπους.

Όπως ακριβώς και σε μια δια ζώσης τάξη, η κατανόηση των πληροφοριών θα αξιολογείται. Η αξιολόγηση μπορεί να επιτευχθεί μέσω της χρήσης ερωτήσεων συζήτησης, αυτοτελών τεστ, μελετών περίπτωσης, παιχνιδιών ρόλων κ.λπ.

γ) Συμμετοχή σε συζητήσεις

Σε μια τάξη, ο διδάσκων μπορεί συχνά να θέτει μια ερώτηση. Σε πολλές περιπτώσεις, η ερώτηση οδηγεί σε μια σοβαρή συζήτηση ή/και αντιπαράθεση με άλλους μαθητές. Αυτό συμβαίνει στην ηλεκτρονική τάξη μέσω της χρήσης θεμάτων συζήτησης στην περιοχή συζητήσεων. Ένα από τα καλύτερα χαρακτηριστικά μιας διαδικτυακής συζήτησης είναι ότι δεν χρειάζεται να είναι κανείς παρών ακριβώς την ίδια στιγμή για να επικοινωνήσει με τα άλλα μέλη του μαθήματος.

Το διαδικτυακό περιβάλλον συζητήσεων χρησιμοποιεί θέματα και νήματα για την οργάνωση των συζητήσεων. Μια συνδεδεμένη σειρά σχολίων ονομάζεται νήμα συζήτησης και κάθε θέμα μπορεί να περιέχει πολλά νήματα. Μπορεί να αναμένεται από κάποιον να υποβάλει εργασίες, να δημοσιεύσει ένα σύντομο βιογραφικό σημείωμα και να συνεργαστεί με τα μέλη της ομάδας στο κατάλληλο θέμα ομαδικής συζήτησης. Όταν μια δραστηριότητα απαιτεί από τον μαθητή να χρησιμοποιήσει ένα θέμα, οι οδηγίες θα παρέχουν πληροφορίες σχετικά με το ποιο θέμα συζήτησης πρέπει να χρησιμοποιηθεί.

δ) Συνεργαστείτε με άλλους μαθητές

Υπάρχουν τόσες πολλές πληροφορίες στο Διαδίκτυο και τόσο λίγος χρόνος για να τα διαβάσετε όλα! Ευτυχώς, η διαδικτυακή μάθηση δίνει την ευκαιρία να μοιραστεί κανείς τις ανακαλύψεις του με άλλους και να μάθει από αυτούς. Θα υπάρξουν φορές που ίσως χρειαστεί να εργαστεί κανείς σε μικρές ομάδες. Κάθε μέλος της ομάδας θα ερευνά και θα διαβάζει συγκεκριμένες πληροφορίες και θα τις μοιράζεται με τα άλλα μέλη της ομάδας. Ο διδάσκων μπορεί να αναθέσει τον σπουδαστή σε μια συγκεκριμένη ομάδα, ωστόσο, εναπόκειται στην ίδια την ομάδα να καθορίσει τον τρόπο με τον οποίο θα εργαστεί στην εργασία.

Τα θέματα συζήτησης είναι ένας τρόπος συνεργασίας στο Διαδίκτυο. Τα περισσότερα θέματα είναι δημόσια, πράγμα που σημαίνει ότι όλα τα μέλη της τάξης μπορούν να δουν τι έχει δημοσιεύσει ένας μαθητής και έχουν την ευκαιρία να απαντήσουν σε αυτές τις δημοσιεύσεις. Ο εκπαιδευτής μπορεί επίσης να δημιουργήσει ιδιωτικά θέματα. Αυτά τα θέματα θα χρησιμοποιούνται για τη συνεργασία με άλλους μαθητές κατά τη διάρκεια δραστηριοτήτων μικρών ομάδων και θα περιορίζονται μόνο στα μέλη που έχουν οριστεί σε αυτή την ομάδα. Οποιοσδήποτε δημοσιεύσεις γίνονται σε αυτό το ιδιωτικό θέμα θα τις βλέπουν μόνο τα τρία αυτά μέλη της ομάδας, εκτός εάν ο διδάσκων έχει ορίσει ότι μια δημοσίευση θα είναι διαθέσιμη σε όλους.

Κάποιος μπορεί επίσης να χρησιμοποιήσει το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο για να συνεργαστεί. Τα διαδικτυακά μαθήματα έχουν ενσωματωμένο το δικό τους πακέτο ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, έτσι ώστε μόνο οι εγγεγραμμένοι στο μάθημα φοιτητές να μπορούν να στείλουν και να λάβουν ένα μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

ε) Συμμετοχή σε παιχνίδια ρόλων και μελέτες περιπτώσεων

Τα παιχνίδια ρόλων και οι μελέτες περίπτωσης μπορούν να χρησιμοποιούνται στα διαδικτυακά μαθήματα, προκειμένου να παρέχουν στους σπουδαστές προβλήματα της πραγματικής ζωής. Συχνά, το φόρουμ συζητήσεων θα χρησιμοποιηθεί για να μπορέσουν οι μαθητές να λύσουν αυτά τα προβλήματα είτε ατομικά ή με άλλους συμμαθητές τους.

στ) Κάντε ερωτήσεις

Σε μια τάξη, ο εκπαιδευτής συνήθως καταλαβαίνει πότε κάποιος είναι μπερδεμένος ή απογοητευμένος απλώς από τη γλώσσα του σώματος. Στο διαδικτυακό περιβάλλον, ο εκπαιδευτής δεν μπορεί να δει αυτό το είδος της γλώσσας του σώματος. Αυτό σημαίνει ότι ο σπουδαστής πρέπει να επικοινωνεί όταν δεν καταλαβαίνει! Το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στο πλαίσιο του μαθήματος μπορεί να χρησιμοποιηθεί

για την αποστολή ερωτήσεων στον εκπαιδευτή ή οι ερωτήσεις μπορούν να αναρτηθούν στην περιοχή συζητήσεων για να τις δουν όλοι.

Όπως και να έχει, η επικοινωνία είναι το κλειδί!

ζ) Δικτυωθείτε/κοινωνικοποιηθείτε με άλλους συμμαθητές σας

Σε ένα περιβάλλον τάξης, οι συμμαθητές συνήθως συναντιούνται πριν ή μετά το μάθημα για καφέ και λίγη κοινωνικοποίηση. Αυτό μπορεί να συμβεί και στο διαδικτυακό περιβάλλον χρησιμοποιώντας το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, την περιοχή συζητήσεων ή τα δωμάτια συνομιλίας. Σε όλους αρέσει να γνωρίζουν λίγα πράγματα για τους ανθρώπους με τους οποίους σπουδάζουν μαζί. Μια από τις πρώτες δραστηριότητες μπορεί να είναι η ανάρτηση ενός προφίλ του εαυτού σας, το οποίο περιλαμβάνει πληροφορίες, όπως η εργασιακή εμπειρία. Η ανταλλαγή προσωπικών προφίλ κάνει την τάξη πιο ευχάριστη και επιτρέπει στους μαθητές να αισθάνονται πιο συνδεδεμένοι, ενώ μαθαίνουν από απόσταση.

Θέμα 4: Φυσικό μαθησιακό περιβάλλον και μικτή μάθηση

Φυσικό μαθησιακό περιβάλλον

Το μαθησιακό περιβάλλον αναφέρεται στο χώρο που διατίθεται είτε για αίθουσες διδασκαλίας, είτε για επιστημονικά εργαστήρια, είτε για υπαίθριους χώρους και γραφεία. Το μαθησιακό περιβάλλον ορίζεται επίσης ως το κοινωνικό, ψυχολογικό και παιδαγωγικό πλαίσιο που μπορεί να επηρεάσει τη μάθηση, την επίδοση και τις στάσεις των μαθητών. Το μαθησιακό περιβάλλον και τα χαρακτηριστικά που υπάρχουν σε αυτό παίζουν σημαντικό ρόλο στη βελτίωση της μάθησης στα σχολεία και αναγνωρίζονται ως κύριοι προσδιοριστικοί παράγοντες της μάθησης των μαθητών. Το μαθησιακό περιβάλλον είναι ικανό να διεγείρει τους μαθητές να εμπλακούν στη μαθησιακή διαδικασία και είναι σε θέση να επηρεάσει τη συμπεριφορά των μαθητών, καθώς και να βοηθήσει στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων ή της γνωστικής τους αντίληψης. Δύο σημαντικές συνιστώσες του μαθησιακού περιβάλλοντος είναι η φυσική συνιστώσα και η ψυχοκοινωνική συνιστώσα (Fraser, 1994- Kilgour, 2006). Οι φυσικές συνιστώσες περιλαμβάνουν όλες τις φυσικές πτυχές, όπως οι αίθουσες διδασκαλίας, το διδακτικό υλικό και οι μαθησιακές εγκαταστάσεις, τόσο εντός όσο και εκτός της αίθουσας διδασκαλίας. Ενώ η ψυχοκοινωνική συνιστώσα σχετίζεται με την αλληλεπίδραση που λαμβάνει χώρα μεταξύ μαθητών και μαθητών, μαθητών με εκπαιδευτικούς και μαθητών με το περιβάλλον. Και οι δύο αυτές συνιστώσες αλληλοσυμπληρώνονται στη δημιουργία και διαμόρφωση του μαθησιακού περιβάλλοντος και επηρεάζουν τη μαθησιακή διαδικασία που λαμβάνει χώρα σε αυτό.

Ο ΟΟΣΑ (2006) ορίζει τους "εκπαιδευτικούς χώρους" ως "έναν φυσικό χώρο που υποστηρίζει πολλαπλά και ποικίλα προγράμματα και παιδαγωγικές μεθόδους διδασκαλίας και μάθησης, συμπεριλαμβανομένων των σύγχρονων τεχνολογιών- έναν χώρο που επιδεικνύει τη βέλτιστη, οικονομικά αποδοτική επίδοση και λειτουργία σε βάθος χρόνου- έναν χώρο που σέβεται το περιβάλλον και βρίσκεται σε αρμονία με αυτό- και έναν χώρο που ενθαρρύνει την κοινωνική συμμετοχή, παρέχοντας ένα υγιές, άνετο, ασφαλές και διεγερτικό περιβάλλον για τους χρήστες του". Με τη στενότερη έννοια, το φυσικό μαθησιακό περιβάλλον θεωρείται ως μια συμβατική αίθουσα διδασκαλίας και, με την ευρύτερη έννοια, ως ένας συνδυασμός συστημάτων τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης, όπου η μάθηση λαμβάνει χώρα τόσο εντός όσο και εκτός σχολείου (Manninen et al., 2007). Ο Manninen επέκρινε την παραδοσιακή σχολική διδασκαλία ότι μεταδίδει υπερβολικά πολλές θεωρητικές πληροφορίες και ότι εμποδίζει τη μάθηση σε βάθος. Υποστηρίζει ότι οι αδρανείς γνώσεις

Το έργο αυτό συγχρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα δημοσίευση αντανάκλα μόνο τις απόψεις του συγγραφέα και η Επιτροπή δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

είναι σχετικές με τις εξετάσεις, αλλά όχι με τα προβλήματα του πραγματικού κόσμου. Η ιδέα αυτή θέτει νέες προκλήσεις και ασκεί πίεση για αλλαγές στα φυσικά μαθησιακά περιβάλλοντα.

Η έννοια του φυσικού μαθησιακού περιβάλλοντος σε σχέση με τις φυσικές δομές αφορά στους χώρους, τον εξοπλισμό και τα εργαλεία εντός του σχολείου. Ο Lehtinen (1997, σ. 21) προτείνει ότι η έννοια έχει εξελιχθεί σε μια ακόμη πιο σύνθετη δομή που περιλαμβάνει διδακτικό εξοπλισμό, πηγές πληροφοριών και εκδηλώσεις εκτός σχολείου, όπου οι μαθητές μπορούν να συμμετέχουν στη μαθησιακή διαδικασία, τόσο άμεσα, όσο και εικονικά.

Ο όρος εξελίχθηκε ως αποτέλεσμα των πρόσφατων αλλαγών που συντελούνται στην παιδαγωγική, όπου η πραγματική μάθηση έχει μεταφερθεί εκτός σχολείου χάρη στις εξελίξεις στην τεχνολογία της επικοινωνίας και της πληροφορίας. Το Διαδίκτυο έχει ήδη επιφέρει σημαντικές αλλαγές στα σχολεία. Τόσο ο τεράστιος όγκος των διαθέσιμων πληροφοριών, όσο και η εύκολη πρόσβαση στα κοινωνικά δίκτυα έχουν αποδυναμώσει τον δεσμό μεταξύ σχολείου και μάθησης και, ως εκ τούτου, έχουν τροποποιήσει το παραδοσιακό σενάριο δασκάλου-μαθητή. Η μαθησιακή διαδικασία γίνεται πιο συνεργατική, μετατρέποντας και τον εκπαιδευτικό σε μαθητή. Ο Manninen (2007, σ. 27) κατηγοριοποιεί τη μάθηση σύμφωνα με πέντε διαφορετικά πλαίσια: φυσικό, τοπικό, κοινωνικό, τεχνολογικό και διδακτικό.

Η βασική δομή των χώρων διδασκαλίας δεν φαίνεται να έχει εξελιχθεί πολύ κατά τη διάρκεια του προηγούμενου αιώνα. Το γεγονός αυτό ενέπνευσε την ερευνητική ομάδα να διερευνήσει τον λόγο για τον οποίο, παρά τις πρόσφατες αλλαγές στην παιδαγωγική και την ευρεία χρήση της πληροφορικής μέσα στις αίθουσες διδασκαλίας και τους σχολικούς χώρους, το φυσικό μαθησιακό περιβάλλον δεν έχει ακόμη αλλάξει σύμφωνα με αυτή την εξέλιξη.

Για το σχεδιασμό και την κατασκευή αποτελεσματικών φυσικών μαθησιακών περιβαλλόντων δεν χρειάζεται να εκπονηθούν μόνο τεχνικές προδιαγραφές, αλλά και να ληφθούν υπόψη ποιοτικές πτυχές (Nuikkinen 2009, σ. 64). Η έννοια του "ποιοτικού σχεδιασμού" έχει αποκτήσει κρίσιμη σημασία παγκοσμίως. Σχετίζεται με την κατασκευή σχολείων και, ειδικότερα, με τον καθορισμό ενός ποιοτικού φυσικού μαθησιακού περιβάλλοντος, τη μέτρηση σε αυτό και την ανάλυση των αποτελεσμάτων (OECD, 2006). Όσον αφορά τα κριτήρια ποιότητας για τη σχολική κατασκευή και το σχεδιασμό, οι βασικοί παράγοντες είναι οι μαθητές- οι απαιτήσεις καθορίζονται από συγκεκριμένες ηλικιακές ομάδες, σε συνδυασμό με τις κοινωνικές ανάγκες και τους κανονισμούς που αφορούν στη χρηστικότητα και την ασφάλεια (Heitor, 2005).

Η **μικτή μάθηση** είναι μια προσέγγιση στη μάθηση που συνδυάζει εμπειρίες μάθησης πρόσωπο με πρόσωπο και διαδικτυακές εμπειρίες μάθησης. Ιδανικά, η καθεμία (τόσο η διαδικτυακή, όσο και η εξ αποστάσεως) συμπληρώνει την άλλη, χρησιμοποιώντας τα ιδιαίτερα δυνατά της σημεία.

Η μικτή μάθηση συνδυάζει μορφές εκπαίδευσης πρόσωπο με πρόσωπο με μορφές εκπαίδευσης που βασίζονται στην πληροφορική. Αυτό ανταποκρίνεται περισσότερο στις ανάγκες του μαθητή και επιτρέπει την ενεργοποίηση και την ανεξάρτητη από το χρόνο και τον τόπο μάθηση. Έχει συνέπειες για τα ιδρύματα- απαιτεί όραμα, επανασχεδιασμό της εκπαίδευσης και καλή υποστήριξη από τους εκπαιδευτές.

Τα κύρια χαρακτηριστικά της μικτής μάθησης είναι-

- ❖ Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα επιλογής μεταξύ δύο τρόπων - οι μαθητές στη μικτή μάθηση μπορούν να επιλέξουν είτε τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας στην τάξη, όπου μπορούν να έχουν προσωπική αλληλεπίδραση με τον καθηγητή και τους συμμαθητές τους, είτε μπορούν να επιλέξουν τη διδασκαλία που υποστηρίζεται από ΤΠΕ. Αυτό εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη φύση του

περιεχομένου και τους στόχους που επιδιώκονται. Μερικές φορές οι σχεδιαστές μαθημάτων ή οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί αποφασίζουν για τον τρόπο που είναι κατάλληλος για το θέμα που εξετάζεται.

- ❖ Οι καθηγητές είναι καλά εξοικειωμένοι και με τους δύο τρόπους - είναι σημαντικό χαρακτηριστικό της μικτής μάθησης ότι οι καθηγητές είναι πολύ δυναμικοί, τεχνικά καταρτισμένοι και πλήρως εκπαιδευμένοι για να εργάζονται αποτελεσματικά και στις δύο μορφές - την παραδοσιακή μορφή της τάξης και τη μορφή που υποστηρίζεται από ΤΠΕ. Θα είναι καλά εξοπλισμένοι στη χρήση παραδοσιακών μεθόδων και άλλων σύγχρονων τεχνολογιών.

- ❖ Οι μαθητές αλληλεπιδρούν πρόσωπο με πρόσωπο και αλληλεπιδρούν στον εικονικό χώρο - οι μαθητές έχουν άπλετο χρόνο για να αλληλεπιδράσουν με άλλους μαθητές που παρακολουθούν το ίδιο μάθημα. Μπορούν να αλληλεπιδρούν μαζί τους μέσα στον ακαδημαϊκό χώρο και επίσης στον εικονικό χώρο. Έτσι, η ομάδα τους γίνεται πολύ μεγάλη και έχει μεγάλη ποικιλομορφία, οπότε οι γνώσεις των φοιτητών γίνονται ευρύτερες και αναπτύσσουν επίσης ένα αίσθημα κατανόησης, αγάπης και αρμονίας με φοιτητές άλλων πολιτισμών και χωρών.

- ❖ Οι μαθητές αποκτούν πλήρη εμπειρία στη χρήση της νέας τεχνολογίας - ο σημερινός αιώνας είναι ο αιώνας των ΤΠΕ. Σήμερα αναλφάβητος δεν είναι μόνο εκείνος που δεν μπορεί να διαβάσει και να γράψει, αλλά αναλφάβητος είναι και εκείνος που δεν γνωρίζει καλά τις σύγχρονες τεχνολογίες. Σήμερα όλα τα επαγγέλματα απαιτούν εξειδίκευση στις ΤΠΕ, οπότε η μικτή μάθηση συμβάλλει στο να γίνει πλούσια η εμπειρία των μαθητών στις ΤΠΕ. Οι μαθητές που συμμετέχουν στη μικτή μάθηση αποκτούν την ικανότητα να εκμεταλλεύονται τις διαθέσιμες τεχνολογίες στο μέγιστο δυνατό βαθμό προς όφελός τους.

- ❖ Οι μαθητές εκπαιδεύονται σε διάφορες δεξιότητες ζωής - οι δεξιότητες ζωής είναι εκείνες οι δεξιότητες που απαιτούνται για να ζήσει κανείς μια ευτυχισμένη, ειρηνική και επιτυχημένη ζωή. Οι κυριότερες δεξιότητες ζωής είναι η ενσυναίσθηση, η ικανότητα λήψης αποφάσεων, η αγάπη, η υπομονή, η επικοινωνία, η αυτοδιαχείριση, η κριτική σκέψη. Η μικτή μάθηση βοηθά τους μαθητές να εξασκήσουν αυτές τις δεξιότητες. Οι μαθητές εξοικειώνονται με λίγες δεξιότητες όπως η αγάπη, η ενσυναίσθηση, η υπομονή στην τάξη μέσω των καθηγητών του, των συμμαθητών του και λίγες όπως η αυτοδιαχείριση, η λήψη αποφάσεων, η κριτική σκέψη και η επικοινωνία μέσω των διαδικτυακών εμπειριών.

- ❖ Στόχος είναι η ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας. Στη μικτή μάθηση οι μαθητές έχουν πλήρη ευκαιρία για ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας. Όλες οι πτυχές της προσωπικότητας, δηλαδή η γνωστική, η σωματική και η συναισθηματική, αναπτύσσονται μέσω της μικτής μάθησης, κάτι που είναι δύσκολο να επιτευχθεί με τον παραδοσιακό τρόπο ή με την προσέγγιση των ΤΠΕ, αν ακολουθηθεί μεμονωμένα. Η παραδοσιακή διδασκαλία στην τάξη βοηθάει στο επίπεδο μνήμης και κατανόησης της διδασκαλίας και έτσι βοηθάει στην ανάπτυξη του γνωστικού τομέα και ταυτόχρονα η συμπεριφορά του δασκάλου, η εμπειρία στην παιδική χαρά και η κοινωνική ομάδα με τους συμμαθητές αναπτύσσουν το συναισθηματικό και τον σωματικό τομέα, ενώ ταυτόχρονα οι διαδικτυακές εμπειρίες βοηθούν στο αναστοχαστικό επίπεδο της μάθησης και έτσι αναπτύσσουν τις ανώτερες ικανότητες και οι ισότοποι κοινωνικής δικτύωσης και άλλες κοινωνικές αλληλεπιδράσεις μέσω του διαδικτύου βοηθούν στη σωστή ανάπτυξη αξιών.

- ❖ Η σωματική ανάπτυξη είναι δυνατή εντός της σχολικής κοινότητας- η διαδικτυακή μάθηση και η υποστηριζόμενη από ΤΠΕ διαδικασία διδασκαλίας-μάθησης συχνά στοχοποιείται με την κατηγορία ότι αγνοεί τη σωματική ανάπτυξη των μαθητών. Η μικτή μάθηση ξεπερνά αυτόν τον περιορισμό, καθώς περιλαμβάνει και τη σχολική εμπειρία, που οι μαθητές αποκτούν χρόνο για παιχνίδι, σωματική εργασία, γιόγκα μέσα στην κοινότητα.

- ❖ Οι μαθητές αποκτούν ευρεία έκθεση και νέες προοπτικές του περιεχομένου του μαθήματος- λόγω της ποικιλίας των εμπειριών οι μαθητές αποκτούν ευρεία έκθεση και οι γνώσεις τους για το περιεχόμενο εμπλουτίζονται, βλέπουν διάφορες νέες διαστάσεις του περιεχομένου και αποκτούν πρακτικές χρήσιμες γνώσεις.

- ❖ Έχει ανθρώπινη επαφή- λόγω της φυσικής συνείδησης του καθηγητή μέσω της παραδοσιακής προσέγγισης οι μαθητές αποκτούν την ανθρώπινη επαφή που είναι πολύ απαραίτητη για την εξισορρόπηση του συναισθηματικού κόσμου του μαθητή και πολύ απαραίτητα μέχρι το επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- ❖ Παρέχει μια πολυπολιτισμική και πολυδιάστατη προσέγγιση στη διδακτική μαθησιακή διαδικασία - η μικτή μαθησιακή προσέγγιση παρέχει στους μαθητές την ευκαιρία να επικοινωνούν και να μοιράζονται τις απόψεις και τα συναισθήματά τους με τους μαθητές σε όλο τον κόσμο, καθιστώντας έτσι τη διδακτική μαθησιακή διαδικασία πολυπολιτισμική και την ποικιλία των εμπειριών που φέρνει μαζί της τον διεπιστημονικό και πολυδιάστατο παράγοντα.
- ❖ Κάνει τη διαδικασία διδασκαλίας-μάθησης παιδοκεντρική - η μικτή μάθηση έχει σχεδιαστεί για να παρέχει το μέγιστο δυνατό κέρδος στους μαθητές και έτσι, να επιτυγχάνεται ο στόχος της παιδοκεντρικής εκπαίδευσης.
- ❖ Διαφορετικός ρόλος του εκπαιδευτικού - ο εκπαιδευτικός στη μικτή μάθηση παίζει διαφορετικό ρόλο, ο παραδοσιακός ρόλος του εκπαιδευτικού στην τάξη, ενεργεί ως παρακινήτης, ως άνθρωπος των πόρων, ως οργανωτής, ως προγραμματιστής, όταν αναπτύσσει το περιεχόμενο που θα παρέχεται μέσω των ΤΠΕ, ως οδηγός στο πλάι. Έτσι, ο εκπαιδευτικός απελευθερώνεται από τους μονότονους παραδοσιακούς ρόλους και μπορεί να δοκιμάσει τα χέρια του/της σε διάφορους τομείς που είναι καλοί και για την επαγγελματική του/της ανάπτυξη.
- ❖ Ο μαθητής κατασκευάζει τη γνώση αντί να την καταναλώνει απλώς. Η μικτή μάθηση περιλαμβάνει επίσης τον εποικοδομισμό. Οι μαθητές κατασκευάζουν τις δικές τους γνώσεις αντί να εξαρτώνται από άλλους για να σχεδιάσουν στρατηγικές διδασκαλίας-μάθησης γι' αυτούς.

Οι τύποι μικτής μάθησης που μπορούν να περιγραφούν ως οι πιο εφαρμοσμένοι στην πράξη είναι η ανεστραμμένη τάξη και η υβριδική μάθηση.

Η **ανεστραμμένη τάξη** είναι ένα παιδαγωγικό μοντέλο στο οποίο τα τυπικά στοιχεία της διάλεξης και των εργασιών στο σπίτι ενός μαθήματος αντιστρέφονται. Με άλλα λόγια, οι έννοιες ή οι δεξιότητες εισάγονται στους μαθητές πριν από την ώρα του μαθήματος μέσω ενός ψηφιακού μέσου και ο χρόνος στην τάξη αφιερώνεται στην εργασία, την εξάσκηση ή την εφαρμογή των νεοαποκτηθεισών γνώσεων ή δεξιοτήτων.

Σε αυτό το μοντέλο, η κατ' οίκον εργασία συνήθως λειτουργεί ως εξής:

- ❖ να προετοιμάσει τους μαθητές για τον παραγωγικό χρόνο μέσα στην τάξη, δίνοντάς τους υλικό που εισάγει ή αναπτύσσει βασικές έννοιες και δεξιότητες πάνω στις οποίες θα εργαστούν στην τάξη,
- ❖ να παρέχει ορατότητα στις τρέχουσες γνώσεις ή δεξιότητες των μαθητών πριν από την εισαγωγή απαιτητικού υλικού στην τάξη,
- ❖ ή και τα δύο παραπάνω

Τα εργαλεία προσαρμοστικής μάθησης όπως το Knewton μπορούν να έχουν θετικό αντίκτυπο σε αυτό το πλαίσιο, επειδή καθοδηγούν τους μαθητές μέσα από την ύλη που θα παρουσιαστεί στην τάξη, προσφέροντας πολλή εξάσκηση καθώς και την ευκαιρία να επιδείξουν τη γνώση τους, ώστε οι μαθητές να αισθάνονται πιο άνετα να συμμετέχουν σε συζητήσεις στην τάξη ή σε ομαδικές δραστηριότητες.

Οι πίνακες ελέγχου και οι αναφορές των εκπαιδευτών επιτρέπουν να γνωρίζει κανείς εκ των προτέρων ποιες έννοιες ή δεξιότητες δυσκολεύονται οι μαθητές ως ομάδα, ώστε το σχέδιο διδασκαλίας να μπορεί να στοχεύει σε αυτούς τους μαθησιακούς στόχους. Ορισμένοι εκπαιδευτές χρησιμοποιούν το ταμπλό του Knewton (<https://www.gettingsmart.com/2011/09/05/infographic-the-flipped-classroom/>) για να δημιουργήσουν ομάδες ή να διευκολύνουν άλλες ευκαιρίες μάθησης μεταξύ εταίρων με

συμπληρωματικές δυνάμεις και αδυναμίες ή για να ενημερώσουν για τη διδασκαλία ή τις συναντήσεις ενός προς έναν.

Το παραδοσιακό μοντέλο, στο πλαίσιο της μικτής μάθησης, αναφέρεται σε μια παιδαγωγική που χρησιμοποιεί την κατ' οίκον εργασία με λίγο πολύ τον αντίθετο τρόπο. Οι έννοιες ή οι δεξιότητες πάνω στις οποίες εργάζονται οι μαθητές μετά το μάθημα είναι αυτές που εισήχθησαν ή αναπτύχθηκαν στο μάθημα αμέσως πριν. Σε αυτό το μοντέλο, η κατ' οίκον εργασία μπορεί:

- ❖ να παρέχει πρόσθετη ευκαιρία εξάσκησης,
- ❖ να δώσει τη δυνατότητα στους μαθητές να αξιοποιήσουν και να αναλάβουν μεγαλύτερη ευθύνη για τις νέες γνώσεις και δεξιότητες,
- ❖ να χρησιμεύουν για την απόδειξη της κυριαρχίας ή της κατανόησης,
- ❖ ή, όλα τα παραπάνω.

Τα εργαλεία προσαρμοστικής μάθησης μπορούν να διαδραματίσουν έναν ρόλο παρόμοιο με τον ρόλο τους στην ανεστραμμένη τάξη, προσφέροντας πλεονεκτήματα, τόσο για τη διδασκαλία (τα αναλυτικά στοιχεία του εκπαιδευτή σας ενημερώνουν για το πού βρίσκεται η τάξη σας ως σύνολο και επίσης βλέπουν πώς τα πηγαίνει ο κάθε μαθητής ξεχωριστά), όσο και για τη μάθηση (πολλές πρόσθετες ασκήσεις, οδηγίες αν χρειάζεται και ευκαιρία να επιδείξουν κατανόηση και να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση). Η συμπερίληψη μη προσαρμοστικών εργασιών, όπως κουίζ ή τεστ, χρησιμοποιείται συνήθως για να δώσει κλείσιμο και να παρέχει αποδείξεις της μάθησης των μαθητών που μπορούν εύκολα να μετρηθούν και να αξιολογηθούν.

Μερικά από τα βασικά εργαλεία και πόρους της μικτής μάθησης είναι τα εξής: Google Classroom, YouTube, Zoom, Microsoft Teams, Skype, Moodle, Blackboard, Canvas, Miro, Mural κ.λπ.

Υβριδική μάθηση

Η υβριδική μάθηση, η οποία αναφέρεται επίσης ως μικτή μάθηση, είναι μια προσέγγιση στην εκπαίδευση που συνδυάζει διαδικτυακό εκπαιδευτικό υλικό με παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας στην αίθουσα διδασκαλίας. Δεν είναι πλήρως εικονική, ούτε πλήρως ψηφιακή. Απαιτεί τη φυσική παρουσία, τόσο του εκπαιδευτικού, όσο και του εκπαιδευόμενου, ενώ παρέχει στον εκπαιδευόμενο κάποιο έλεγχο του χρόνου και του ρυθμού. Τα εικονικά στοιχεία ενός υβριδικού μοντέλου μάθησης θα πρέπει να συμπληρώνουν τα δια ζώσης στοιχεία. Το υβριδικό δεν θα πρέπει να σημαίνει μια διάλεξη δια ζώσης που ακολουθείται από ώρες ψηφιακής εργασίας για το σπίτι. Η υβριδική μάθηση επιτρέπει έναν μοναδικό επαναπροσδιορισμό του τρόπου με τον οποίο κάνουμε εταιρική κατάρτιση και εκπαίδευση. Όταν πρόκειται για αποτελεσματική μάθηση και ανάπτυξη, οι επαγγελματίες γνωρίζουν ότι οι οργανισμοί επωφελούνται περισσότερο από την εστίαση στην ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων και της συνολικής γνώσης της επιχειρηματικής οξυδέρκειας. Αυτό ισχύει ανεξάρτητα από το αν η εκπαιδευτική σας συνεδρία συναντάται διαδικτυακά ή αυτοπροσώπως, αλλά υπάρχουν ορισμένα πρόσθετα οφέλη από την υβριδική μάθηση, τα οποία πιστεύουμε ότι το καθιστούν κάτι παραπάνω από άξιο λόγου να εξερευνησετε.

Υβριδική έναντι μικτής μάθησης

Η υβριδική μάθηση και η μικτή μάθηση συχνά συγχέονται μεταξύ τους και περιέχουν πολλά από τα ίδια διδακτικά στοιχεία. Ωστόσο, και τα δύο αποτελούν δύο διαφορετικά μοντέλα μάθησης.

Η μικτή μάθηση συνδυάζει τη διδασκαλία δια ζώσης με ασύγχρονες μεθόδους μάθησης, όπου οι μαθητές εργάζονται σε διαδικτυακές ασκήσεις και παρακολουθούν εκπαιδευτικά βίντεο κατά τη διάρκεια του δικού τους χρόνου.

Η υβριδική μάθηση είναι μια μέθοδος διδασκαλίας, όπου οι καθηγητές διδάσκουν συγχρόνως μαθητές που βρίσκονται δια ζώσης και απομακρυσμένους μαθητές. Στα μοντέλα υβριδικής μάθησης, οι ασύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να συμπληρώσουν τη σύγχρονη, δια ζώσης διδασκαλία.

Μπορούν να απαριθμηθούν τα ακόλουθα πλεονεκτήματα της μικτής μάθησης:

- ❖ Καθώς ένα μέρος της μάθησης γίνεται μέσω ΤΠΕ, σε απευθείας σύνδεση ή εκτός σύνδεσης, οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές έχουν περισσότερο χρόνο στην τάξη για δημιουργική και συνεργατική άσκηση.
- ❖ Οι μαθητές κερδίζουν το πλεονέκτημα της διαδικτυακής μάθησης χωρίς να χάνουν το στοιχείο της κοινωνικής αλληλεπίδρασης και της ανθρώπινης επαφής της παραδοσιακής διδασκαλίας
- ❖ Παρέχει περισσότερα περιθώρια επικοινωνίας. Ο κύκλος της επικοινωνίας ολοκληρώνεται στη μικτή μάθηση, κάτι που δεν είναι δυνατό αν ακολουθήσουμε μόνο παραδοσιακές προσεγγίσεις
- ❖ Οι μαθητές αποκτούν μεγαλύτερη τεχνογνωσία και βελτιωμένη ψηφιακή ευχέρεια
- ❖ Οι μαθητές έχουν πιο ενισχυμένο επαγγελματισμό καθώς αναπτύσσουν ιδιότητες, όπως η αυτο-παρακίνηση, η αυτο-ευθύνη, η πειθαρχία
- ❖ Επικαιροποιεί το περιεχόμενο των μαθημάτων και έτσι δίνει νέα ζωή σε καθιερωμένα μαθήματα.

Πρακτική άσκηση

Υπάρχει η εξής κατάσταση: σας έχει ανατεθεί να γίνετε ο εκπαιδευτής μιας ομάδας που αποτελείται από 20 εκπαιδευόμενους/μαθητές. Η μισή ομάδα πρέπει να είναι σε θέση να παρακολουθήσει το εκπαιδευτικό πρόγραμμα αυτοπροσώπως, ενώ η άλλη μισή μόνο εξ αποστάσεως. Η διάρκεια του εκπαιδευτικού κύκλου είναι 24 εκπαιδευτικές ώρες. Τώρα πρέπει να πάρετε τις ακόλουθες αποφάσεις:

1. Ποιο(-α) κανάλι(-α) επικοινωνίας θα χρησιμοποιήσετε;
2. Πώς θα δώσετε τη δυνατότητα να γίνει η αλληλεπίδραση, τόσο με τους εκπαιδευόμενους αυτοπροσώπως, όσο και με εκείνους που βρίσκονται στο Διαδίκτυο;
3. Με ποιον τρόπο θα μπορέσετε να δημιουργήσετε μια ροή μάθησης; Γιατί;
4. Ποια πλεονεκτήματα/μειονεκτήματα της μικτής και υβριδικής μάθησης θα πρέπει να λάβετε υπόψη σας; Γιατί;
5. Εάν θα χρησιμοποιούσατε την ανεστραμμένη τάξη ως στρατηγική, πώς θα το κάνετε; Γιατί;
6. Με ποιον τρόπο θα σχεδιάσετε το φυσικό μαθησιακό σας περιβάλλον;

7. Ποιους ρόλους θα αναλάβετε ως δάσκαλος σε διαφορετικά πλαίσια (με τους εκπαιδευόμενους αυτοπροσώπως και με εκείνους που θα εκπαιδεύουν εξ αποστάσεως); Γιατί;

8. Πώς θα δημιουργήσετε ένα ισχυρό μαθησιακό περιβάλλον; Γιατί πιστεύετε ότι αυτό θα μπορούσε να είναι μια αποτελεσματική στρατηγική;

Το μαθησιακό περιβάλλον που θα δημιουργήσετε θα είναι μαθητοκεντρικό- γνωσιοκεντρικό- αξιολογοκεντρικό ή κοινοτικοκεντρικό; Γιατί;

Γλωσσάριο

- **Μαθησιακό περιβάλλον** - ένα μαθησιακό περιβάλλον αποτελείται από το φυσικό και ψηφιακό περιβάλλον, στο οποίο οι μαθητές διεξάγουν τις δραστηριότητές τους, συμπεριλαμβανομένων όλων των εργαλείων, εγγράφων και άλλων αντικειμένων που βρίσκονται σε αυτό το περιβάλλον. Εκτός από το φυσικό και ψηφιακό περιβάλλον, περιλαμβάνει και το κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον για τις δραστηριότητες αυτές.

- **Φυσικό μαθησιακό περιβάλλον** - Ο όρος φυσικό περιβάλλον αναφέρεται στο συνολικό σχεδιασμό και τη διάταξη μιας συγκεκριμένης αίθουσας διδασκαλίας και των μαθησιακών κέντρων της.

- **Διαδικτυακό μαθησιακό περιβάλλον** - Ένα μαθησιακό περιβάλλον χωρίς φυσική τοποθεσία, στο οποίο οι εκπαιδευτές και οι μαθητές διαχωρίζονται από το χώρο.

- **Ισχυρό μαθησιακό περιβάλλον** - Ένα μαθησιακό περιβάλλον το οποίο περιλαμβάνει διδακτικά στοιχεία που προκαλούν την ενεργή οικοδόμηση της γνώσης από τους εκπαιδευόμενους.

- **Μικτή μάθηση** - Λεξικό της Οξφόρδης Ορισμός της μικτής μάθησης: ένα στυλ εκπαίδευσης στο οποίο οι μαθητές μαθαίνουν μέσω ηλεκτρονικών και διαδικτυακών μέσων, καθώς και μέσω της παραδοσιακής διδασκαλίας πρόσωπο με πρόσωπο. Η μικτή μάθηση είναι μια προσέγγιση στη μάθηση που συνδυάζει εμπειρίες μάθησης πρόσωπο με πρόσωπο και ηλεκτρονικές εμπειρίες μάθησης. Ιδανικά, η καθεμία (τόσο η διαδικτυακή, όσο και η εξ αποστάσεως) συμπληρώνει την άλλη, χρησιμοποιώντας τα ιδιαίτερα δυνατά της σημεία.

- **Υβριδική μάθηση** - Η υβριδική μάθηση είναι ένα εκπαιδευτικό μοντέλο, όπου ορισμένοι μαθητές παρακολουθούν το μάθημα δια ζώσης, ενώ άλλοι συμμετέχουν στο μάθημα εικονικά από το σπίτι. Οι εκπαιδευτικοί διδάσκουν ταυτόχρονα απομακρυσμένους και δια ζώσης φοιτητές, χρησιμοποιώντας εργαλεία, όπως υλικό και λογισμικό τηλεδιάσκεψης.

Συμβουλές για περαιτέρω ανάγνωση

- ❖ Bonk C.J., & Graham, C.R. (2006). The handbook of blended learning environments: Global perspectives, local designs.
- ❖ Dumont, H. and Istance, D. (2010), "Analysing and designing learning environments for the 21st century", in H. Dumont, D. Istance and F. Benavides (Eds.), The Nature of Learning. Using research to inspire practice (pp. 19-34). OECD Publishing.
- ❖ Fraser, B.J. (1998). Classroom environments instruments: Development, validity and applications. Learning Environment Research: An International Journal, 1, 7-33.
- ❖ Fuller, A. and Unwin, L. (2004), "Expansive Learning Environments: Integrating organizational and personal development", in Rainbird, H, Fuller, A. and Munro, A (eds.) Workplace Learning in Context, London: Routledge.
- ❖ Goodyear, P. (2001), "Effective networked learning in higher education: Notes and guidelines", in Deliverable 9, Volume 3 of the Final Report to JCALT (Networked Learning in Higher Education Project). Retrieved June 30, 2008, from http://csalt.lancs.ac.uk/jisc/docs/guidelines_final.doc.

Το έργο αυτό συγχρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα δημοσίευση αντανακλά μόνο τις απόψεις του συγγραφέα και η Επιτροπή δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

- ❖ Järvelä, S. and Volet, S. (2004), “Motivation in Real-life, Dynamic and Interactive Learning Environments: Stretching Constructs and Methodologies”, *European Psychologist*, 9(4), 193-197.
- ❖ Heitor, T. (2005), “Potential problems and challenges in defining international design principles for school”, *Evaluating Quality in Educational Facilities*, pp. 48, OECD/PEB, www.oecd.org/edu/facilities/evaluatingquality.
- ❖ Kilgour, P.W. (2006). Student, teacher, and parent perceptions of classroom environments in streamed and unstreamed mathematics classrooms. Unpublished PhD thesis. Curtin University of Technology.
- ❖ Kirschner, P.A. (2005), “Learning in Innovative Learning Environments”, *Computers in Human Behavior*, 21, 547-554.
- ❖ Könings, K.D., Brand-Gruwel, S. and Van Merriënboer, J. J. G. (2005), “Towards More Powerful Learning Environments through Combining the Perspectives of Designers, Teachers, and Students”, *British Journal of Educational Psychology*, 75, 645-660.
- ❖ Lehtinen, E. (1997), *Verkkopedagogiikka*, Edita, Helsinki.
- ❖ Manninen, A. et al. (2007), *Oppimista tukevat ympäristöt. Johdatus oppimisympäristöajatteluun*, Opetushallitus, Helsinki.
- ❖ National Research Council. (2000). *How people learn: Brain, mind, experience and school* (expanded edition). Committee on Developments in the Science of Learning. J. D. Bransford, A. L., Brown, A., & R. R. Cocking (Eds.), Washington, DC: National Academy Press.
- ❖ Nuikinen, K. (2009). *Koulurakennus ja hyvinvointi. Teoriaa ja käyttäjän kokemuksia peruskouluarkkitehtuurista*. Acta Universitatis Tamperensis 1398. Kasvatustieteiden laitos, Tampereen yliopisto, Tampere in OECD *The future of the physical learning environment: school facilities that support the user CELE Exchange 2011/1*.
- ❖ OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) (2006), *CELE Organising Framework on Evaluating Quality in Educational Spaces*, www.oecd.org/edu/facilities/evaluatingquality.
- ❖ Zitter, I. (2010), *Designing for Learning; Studying Learning Environments in Higher Professional Education from a Design Perspective*, Doctoral dissertation, Utrecht University/University of Applied Sciences, Utrecht.
- ❖ Zitter, I. and A. Hoeve (2012), “Hybrid Learning Environments: Merging Learning and Work Processes to Facilitate Knowledge Integration and Transitions”, *OECD Education Working Papers*, No. 81, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/5k97785xwdvf-en>
- ❖ <https://dx.doi.org/10.1787/5kg0lkz2d9f2-en>
- ❖ <https://iris.peabody.vanderbilt.edu/module/hpl/#content>
- ❖ <https://study.com/academy/lesson/learning-environments-types-characteristics.html>
- ❖ <https://www.igi-global.com/dictionary/interacting-at-a-distance/21004>
- ❖ <https://www.education.uw.edu/technologycenter/hybrid-learning-environments/>
- ❖ <https://classroom.live/resources/5-pillars-of-hybrid-learning/>
- ❖ <https://iris.peabody.vanderbilt.edu/module/env/cresource/q1/p02/>
- ❖ <https://www.bcit.ca/files/distance/pdf/bcitonlinelearning.pdf>
- ❖ <https://fahiezan.wordpress.com/week-3/>
- ❖ <https://www.knewton.com/tag/flipped-classroom/>
- ❖ <https://www.td.org/insights/what-is-the-hybrid-learning-approach>
- ❖ <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1124666.pdf>

Ελέγξτε, επίσης, τη βιβλιοθήκη του έργου T4T. Εδώ είναι μερικοί χρήσιμοι πόροι:

Το έργο αυτό συγχρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα δημοσίευση αντανακλά μόνο τις απόψεις του συγγραφέα και η Επιτροπή δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

- ❖ Brindley, J.E., Walti, C., Blaschke, L.M. (2009). Creating Effective Collaborative Learning Groups in an Online Environment. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, Volume 10, Number 3. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ847776.pdf>
- ❖ Nooijer, J., Schneider, F., Verstegen, M. (2020). Optimizing collaborative learning in online courses. *The Clinical Teacher* published by Association for the Study of Medical Education and John Wiley & Sons Ltd. *THE CLINICAL TEACHER* 2021; 18: 19–23 19
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/tct.13243>

T4T - Tools4Teaching in Digital Education Settings

Erasmus+ project number: 2021-1-ES01-KA220-ADU-000033654